

Het was niet haar verantwoordelijkheid

DE CASUS

Wijkverpleegkundige Carolien komt regelmatig langs bij mevrouw Achterberg, die ernstige reuma heeft. Haar dochter helpt mevrouw door haar medicatie aan het begin van elke week in een medicijndoos te doen. Dat blijkt echter niet altijd goed te gaan. Na een dagopname in verband met hartritmestoornissen ontdekt Carolien dat de bètablokkers zijn vergeten. Carolien stelt voor het te bespreken met de dochter van mevrouw, maar mevrouw is hier fel op tegen.

“Wil je dit alsjeblieft aan niemand

vertellen?” drukte mevrouw Carolien op het hart, “en vooral niet aan mijn dochter? Die raakt overstuur als ze dit hoort. Het is toch allemaal goed afgelopen?” bepleitte mevrouw de geheimhouding bij Carolien. Als ervaren wijkverpleegkundige weet Carolien dat ze niet zomaar moet beloven zaken geheim te houden, maar tegelijkertijd voelt ze dat de vertrouwelijke band die ze met mevrouw Achterberg heeft onder druk staat.

Vertwijfeld stapt Carolien op de fiets en als ze een week later bij een cursus moreel beraad (zie kader) in de zaal zit grijpt ze de kans aan om in deze vertrouwelijke setting haar kans om de casus in te brengen.

Professionaliteit

Tijdens het moreel beraad is de pijn voelbaar. Carolien zit tijdens het beraad letterlijk op haar

handen wat uitdrukking geeft aan haar gevoel. De eerste gedachten bij de deelnemers lijkt te zijn om manieren te gaan verzinnen om toch de medicatie van mevrouw te controleren. Misschien kunnen zij en haar collega's elke week even een blik werpen in de medicijnendoos? Of kan er niet een baxter worden aangevraagd voor mevrouw, zodat de apotheek de medicatie uitzet?

Als we alle zorg met professionele standaarden zouden omkleden dan zouden er wellicht minder fouten worden gemaakt. Vaak zien we in allerlei situaties dat netwerken rondom de cliënt zorg verlenen die niet aan professionele standaarden voldoet. Dat is voor professionals vaak niet om aan te zien. Knap van deze verpleegkundige dat ze het morele dilemma herkent en de waarde van het bestaande netwerk van mevrouw Achterberg honoreert door niet meteen in de actie te schieten.

Het systeem

Mevrouw Achterberg wil haar dochter de pijn van het falen besparen. Ze wil haar niet aandoen dat ze zich afvraagt of ze door haar fout heeft bijgedragen aan de hartritmestoornissen van haar moeder. In het moreel beraad horen we de overwegingen van de groep: "Als ik die dochter was, zou ik het willen weten." "Misschien is die dochter ook wel blij als ze de pillen niet meer hoeft uit te zetten." "Zou mevrouw Achterberg bang zijn dat haar dochter niet meer komt als ze hoort dat ze fouten heeft gemaakt? Of zou de dochter instorten en helemaal niets meer voor haar moeder kunnen doen?" We weten het niet. We kunnen

vaak zo slecht inschatten hoe een netwerk functioneert. We weten niet precies wat de overwegingen van de ouders, broers, vrienden en kinderen van de patiënten en cliënten is om te doen wat ze doen. Mensen zijn zo enorm anders dan je zelf bent, dat je geregeld moeite hebt om te begrijpen waarom mensen doen wat ze doen. Het systeem het systeem laten en er niet onze normen en waarden overheen leggen is een hele uitdaging, zeker wanneer de veiligheid van de patiënt op het spel staat, zoals in deze casus.

Autonomie

"Maar als mevrouw het niet wil, dan doen we het niet, toch?" "Officieel doen we als wijkverpleegkundigen geen medicatie meer." "Is ze wilsbekwaam? Dan hebben we gewoon naar haar te luisteren toch?" Ja natuurlijk! Formeel is dat zo. Maar als we in de zorg alles via de formele lijnen van rechten en plichten zouden inrichten, zou het een kille boel worden. En wanneer recht op autonomie wordt uitgelegd als 'het is uw eigen verantwoordelijkheid', dan is het goed om daarnaast kritisch te kijken naar de morele verantwoordelijkheid van professionals.

In het moreel beraad wegen we de vertrouwelijke relatie die mevrouw met Carolien heeft en het belang van de zorgzaamheid van mevrouw voor haar dochter met de veiligheid van mevrouw en de verantwoordelijkheid die Carolien hiervoor voelt. Uiteindelijk besluiten we dat Carolien nogmaals met mevrouw gaat praten en haar de consequenties van medicatiefouten voor haar gezondheid en haar eigen verantwoordelijkheid

**ALS WE IN DE ZORG ALLES
VIA DE FORMELE LIJNEN
VAN RECHTEN EN PLICHTEN
ZOULDEN INRICHTEN, ZOU HET
EEN KILLE BOEL WORDEN.**

in deze nog eens uitlegt. Daarmee legt Carolien de verantwoordelijkheid bij mevrouw en kan zij indien nodig haar helpen om deze verantwoordelijkheid vorm te geven. Het neemt de pijn bij Carolien niet helemaal weg, maar ze weet nu dat ze in deze situatie het goede doet. ■

Moreel beraad – Zorg voor mensen thuis

Wat doe je als je cliënt een andere opvatting heeft over goede zorg dan jij als wijkverpleegkundige of thuiszorgmedewerker? Waar ligt de grens tussen eigen regie en opdringen van zorg? In de workshop Moreel Beraad krijg je inzicht in de morele dilemma's in de zorg voor mensen thuis. Voor jou wordt duidelijk wat moreel beraad is en hoe je tot een afgewogen besluit komt om het dilemma aan te pakken. Naast de theorie is er veel ruimte voor uitwisseling, oefeningen uit de praktijk en reflectie daarop.

Meer weten?

Neem contact op met
Reliëf via info@relief.nl of
0348 748 880.